

Irçılık ve Zenofobiden İslamofobiye: İstila Miti ve İslamlaşma Miti Arasında Göçmen Algısı

Müşerref YARDIM

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü, Konya, Türkiye
myardim@erbakan.edu.tr

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 21.10.2023

Kabul: 31.12.2023

Yayın: 31.12.2023

Anahtar

Kelimeler:

Aşırı Sağ, Göç,
Zenofobi, Kültürel
Irçılık, İslamofobi,
İstila Miti, İslamlaşma
Miti.

Menşe ülkeden ev sahibi ülkeye doğru hareketliliği ifade eden göç olgusu biyolojik ve kültürel irçılık, zenofobi, İslamofobi gibi sosyo-kültürel ve sosyo-politik sorunları da beraberinde getirmektedir. Göçmenlerin dini ve kültürel aidiyetlerinden dolayı ötekileştirildikleri ve ayrımcılığa maruz kaldıkları birçok çalışmada dile getirilmektedir. Bir zamanların göçü teşvik eden politikalarından göçün "sorun" olarak tanımlanması ve kısıtlanmasını amaçlayan tedbirlere geçiş söz konusu olmaktadır. Tehlike ve tehdit oldukları iddia edilen göçmenlerin menşe ülkelere gönderilmesi özellikle aşırı sağ söyleminin ana temasını oluşturmaktadır. Göçmen olarak algılanan ve ülkeyi terk ederek kendi menşe ülkelerine dönmeleri beklenen Müslümanlar Avrupa'nın kültürel ve siyasi yapısını parçalayarak kendi değerlerini kabul ettirecekleri bir yapıya vurgu yapan İstila Miti ve İslamlaşma Miti gibi hayali söylem kurbanı olmaktadır. Göçmenler ve özellikle Müslümanlar hakkında oluşturulan mitsel söylemler zenofobi ve İslamofobiyi tetiklemektedir. Bu çalışmada Avrupa aşırı sağ eğiliminin göçmen ve Müslümanlara yönelik ötekileştirme süreci ele alınırken korku unsuruna dönüştürülen Müslümanların nüfus ve dini yaşantılarından yola çıkarak dini, kültürel, siyasi ve ekonomik olmak üzere her boyutuyla Avrupa'yı ele geçirecekleri söylemi analiz edilecektir

From Racism and Xenophobia to Islamophobia: Migrant Perception between the Myth of Invasion and the Myth of Islamisation

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 21.10.2023

Accepted: 31.12.2023

Published: 31.12.2023

Keywords:

Far Right, Migration,
Zenophobia, Cultural
Racism, Islamophobia,
Invasion Myth,
Islamisation Myth.

The phenomenon of migration, which refers to the mobility from the country of origin to the host country, brings along socio-cultural and socio-political problems such as biological and cultural racism, xenophobia and Islamophobia. It is stated in many studies that immigrants are marginalised and discriminated against due to their religious and cultural belonging. There has been a shift from policies that once encouraged migration to measures aimed at defining migration as a "problem" and restricting it. The removal of migrants, who are alleged to be a danger and threat, to their countries of origin is the main theme of the discourse of the far right. Muslims, who are perceived as immigrants and expected to leave the country and return to their countries of origin, become victims of imaginary discourses such as the Myth of Invasion and the Myth of Islamisation, which emphasise a structure in which they will impose their own values by disintegrating the cultural and political structure of Europe. The mythical discourses created about immigrants and especially Muslims trigger xenophobia and Islamophobia. In this study, the process of marginalisation of immigrants and Muslims by the European far-right trend will be discussed and the discourse that Muslims will take over Europe in all its dimensions, including religious, cultural, political and economic, will be analysed on the basis of the population and religious life of Muslims, who have been transformed into an element of fear.

Atıf/Citation: Yardım, M. (2023) Irçılık ve Zenofobiden İslamofobiye: İstila Miti ve İslamlaşma Miti Arasında Göçmen Algısı, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 7 (2), 188-200.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License \(CC BY-NC 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)"

Giriş

Tarih boyunca her toplumda karşılaşılan bir olgu olan göç hareketliliği günümüzde de hız kesmeden devam etmektedir. Sömürge politikalarının etkisi, savaşlar, siyasi çatışmalar, dini ve etnik soykırımlar ve işgücü talepleri göçü hızlandıran en önemli nedenler arasında yer almaktadırlar. Aslında göç süreçleri homojen bir yapıdan ziyade farklı faktörleri barındırmaktadır. Böylelikle ulusal boyutta ortaya çıkan iç göç ve uluslararası platformda yaşanan göçler altında Castles'in (2003) dikkat çektiği gibi "yalnızca savaştan veya siyasi baskıdan kaçan mülteciler ve sığınmacılar değil, aynı zamanda baraj veya yol gibi projelerle veya bazı doğal afetler sonucunda evlerinden edilenler, seks endüstrisine yönelik kadın ve çocuklardan oluşan insan kaçakçılığını da kapsayan zorunlu göç ve gönüllü göç; mevsimlik veya sürekli göç" gibi farklı neden ve faktörlere dayanan göç çeşitleri bulunmaktadır.

20. yüzyıla damgasını vuran ekonomik göç olmuştur. İş talepleri doğrultusunda başka bir ülkeye hareketliliği ifade eden işgücü göçü yüksek vasıflı ve düşük vasıflı olarak ikiye ayrılmaktadır. İşgücü göçünün sadece küçük bir kısmını kapsayan yüksek vasıflı işgücü göçü ev sahibi ülkelerin belirli kategorilerde teşvik ederek talep ettiği ve arzuladığı bir göç türüdür. 1980'li yıllardan bu yana ABD, Kanada ve Avustralya, belirli kategorilerde vasıflı işgücünü çekmek için politikalar geliştirirken başvuru sahiplerine yönelik bir puan sistemi kullanmaktadır. Bu politika, daha yakın zamanlarda bazı Avrupa ülkeleri ve Asya'nın bazı bölgeleri tarafından da takip edilmektedir. Genç veya orta yaşta oluşan yüksek vasıflı işgücü, tıp veya bilgisayar programlama gibi belirli sektörlerden oluşmaktadır. Yüksek vasıflı işgücünün çekiciliği, ev sahibi ülkenin hiçbir eğitim veya öğretim maliyeti olmaksızın beşerî sermaye biriktirme yeteneğinde yatmaktadır (Peixoto, 2001; Bell & Alves & Oliviera & Zuin, 2010:16).

Ancak ev sahibi ülkeler tarafından gelmeleri için çeşitli teşvik politikaları geliştirilen ve ülkeye geldiklerinde de "güllerle karşılanan" işgücü göçünün vasıfsız göçmenleri de bulunmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra %30 sanayi üretiminin artışı ile sanayileşmiş Avrupa ülkelerinin ekonomik anlamda "patlaması" ve bu ülkelerin inşası için ev sahibi ülkeler tarafından arzulanan ve tercih edilen göç türü olan vasıfsız göç, işgücü göçünün çoğunluğunu oluşturmaktadır. Düşük ücretlerde ve elverişsiz koşullarda çalışmayı reddeden yerli işçilerin maden, temizlik, tarım ve inşaat alanlarında iş gücü kadrolarını dolduramaması sonucu Fransa, Belçika, Almanya, Lüksemburg, Hollanda, İsviçre ve İsveç gibi ülkeler çoğu Kuzey Afrika ve Türkiye olmak üzere yurtdışından işçi almaya başlamışlardır (Boyle et al., 1998; Dietz & Kaczmarczyk, 2008).

1960'lı yıllardan itibaren Avrupa'nın Türkiye¹ ve Kuzey Afrika ülkeleri ile karşılıklı ikili anlaşmalar sonucunda çok sayıda göçmen işçi Avrupa ülkelerine gitmiştir. Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde göç veren ve göç alan ülkeler vasıfsız işgücü göçünü olumlu karşılarken gelen işçilerin bir süre çalıştıktan sonra menşe ülkelerine dönmeleri beklenmiştir. Ancak işçilerin ailelerini de yanlarına almalarıyla işgücü göçmenleri Avrupa'ya yerleşerek kalıcı olmaya başlamışlardır. Geçici olarak kabul edilen işgücü göçmenlerinin anavatanlarına kesin dönüş yerine 1961 Avrupa Sosyal Şartı'nın 19. maddesinde yer alan temel bir hak olarak kabul edilen aile birleşimi ile birlikte göçmenlere yönelik olumlu havanın yerini sert rüzgarlar almaktadır. Ancak işgücü göçüyle başlayan süreçte aile birleşimi her ne kadar sınırlandırılmaya çalışılsa da başarısız kalınmıştır (Castles et al. 2014).

Öte yandan göçmen veya göçmen çocuğu olmak, ev sahibi veya vatandaşı olunan ülkelerde toplumsal kabul sorununu da beraberinde getirmektedir. Zaman zaman yetkililerin de olumsuz katkılarıyla birçok kesim tarafından *persona non grata* ilan edilmektedirler. Özellikle ev sahibi ülkelerde hızlı bir yükselişe geçen ve göçmen karşıtlığı ile bilinen aşırı sağ hareketler ve partiler kadar aynı söylemi benimseyen merkez partiler de toplumsal kabulü zora sokmaktadır. Kaynağı ister biyolojik veya kültürel ırkçılık ister yabancı düşmanlığı olsun, göçmenler ve göçmen torunları dışlama, ötekileştirme ve ayrımcılıklarla sıkça karşılaşmaktadırlar. Son yıllarda göçmenlere yönelik "ya uyum sağlayın / entegre olun ya da ülkeyi terk edin" sloganına dayalı "Sıfır Göç" söylemi entegrasyon tartışmalarının asimilasyona doğru kaydığını göstermektedir. Bu

¹ Türkiye'nin Avrupa ile ilişkisi ve AB üyeliği konusunda bakınız Birekul, M. (2009). Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğine Karşı Avrupa'da Yükselen Kültürcü Söylem ve Din Faktörü. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (28): 69-84.

çalışmada günümüz Avrupa aşırı sağ eğiliminin beslendiği ırkçılık, zenofobi ve İslamofobi hakkında kavramsal tartışmalara ışık tuttuktan göçmen kategorisinde değerlendirilen Müslümanların *İstila Miti* ve *İslamlaşma Miti* örneğinde olduğu gibi hayali söylem ve algılarla nasıl istenmeyen Öteki'ler haline geldikleri analiz edilmektedir.

1.YABANCI DÜŞMANLIĞI VS İRKÇILIK

1.1.Göç ve Yabancı Düşmanlığı

Yabancı düşmanlığı (Xenophobia-Zenofobi), gündelik hayatta sıkça karşılaşılan ve varlığı kabul edilen ancak yeterince dikkate alınmamış ve yeterince kuramsallaştırılmamış bir olgudur. Tek başına bir çalışma konusu olarak nadiren gündeme gelen yabancı düşmanlığı genel olarak önyargı ve ırkçılık bağlamında ortaya çıkmaktadır. Göç perspektifinden ele alındığında ırkçılıkla birlikte yabancı düşmanlığı da zikredilmektedir. Çoğu zaman birbirinin yerine kullanılan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı iki ayrı fenomen olsa da birbirinden beslendiği tartışılmazdır. Ancak yabancı düşmanlığı tanımı belirsizliğini korumaktadır. İster biyolojik ister kültürel ırkçılık olsun göçmenler aynı zamanda yabancı düşmanlığına da maruz kalmaktadırlar.

Yunanca kökenli olan *xenophobia* yabancılara karşı duyulan toplumsal korku ve nefreti ifade etmektedir. Ancak literatürde “yabancı düşmanlığı” olarak kullanılmaktadır. Farklı bir coğrafi menşe, uyruğu, dili, dini ve kültürü olan yabancı figürü 19.yüzyılda ulus-devlet anlayışında daha belirgin olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ulusal kimlik kendi ulusunu diğer uluslarla karşılaştırıp onları değersizleştirmeyi içerdiğinden yabancı düşmanlığını beslemektedir. Gellner (1983), insanların aynı kültürü bir fikir sistemi ve davranış ve iletişim yolları olarak paylaşıyorlarsa aynı ulusa ait olduklarını iddia etmektedir. Bu ulusun dışında kalanlar ayrımcılık ve yabancı düşmanlığı kurbanı oldukları vurgulanmaktadır. Yabancıyı ötekileştiren ulusal kimlik, yabancı düşmanlığını önemli ölçüde etkilemektedir. Farklı görünürlüğü ile azınlıkta kalan yabancı çoğunluk için bir tehdit olarak algılanmaktadır. Göçmenler yabancı olarak görülürken göç hareketliliklerinde de yabancı düşmanlığı daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Yabancı düşmanlığı, çoğunluk grubunun bir parçası olmayan ve farklı olan göçmenlere karşı hissedilen bir nefret ve düşmanlık biçimidir.

Yabancı düşmanlığı kavramının ilk kullanıldığı tarih olan 1880’da *The Daily News*’de yabancılardan korku ve nefret duymanın her zaman akıl dışı olduğu iddiası yapılırken (Yakushko, 2018: 11) *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*’de (2014) yabancı düşmanlığını, “kişinin kendi sosyal grubu, ulusu veya ülkesi dışından herhangi bir şeye ve herhangi birine karşı aşırı korkusu, hoşlanmaması ve hatta düşmanlığı” (Philippas, 2014) olarak tanımlanmaktadır. Ancak yabancı düşmanlığının uluslararası platformda mutabık kalınmış yasal bir tanımı bulunmamaktadır. *Birleşmiş Milletler*’in ırkçılığın, ırk ayrımcılığının, yabancı düşmanlığının ve ilgili hoşgörüsüzlüğün çağdaş biçimlerine ilişkin Mayıs 2016 tarihli raporunda bu noktaya dikkat çekilerek yabancı düşmanlığı ile mücadele etmeye çalışan çeşitli uluslararası ve bölgesel politika araçlarının dahi kabul görmüş bir yasal tanım üretemediklerini ifade etmektedir. Raporda, “zenofobi, Öteki’nin yabancı olarak görüldüğü, korkulduğu ve bir tehdit olarak algılandığı ölçüde ırkçılıkla kesiştiği, ancak çoğu durumda, fiziksel özelliklerdeki farklılıkların Öteki’ni ortak kimlikten ayırt ettiği varsayıldığında, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı arasında ayırım yapmanın zorluğu” belirtilmektedir (UNHRC Report, 2006). *International Migration, Racism, Discrimination and Xenophobia* (2001) başlıklı raporda yabancı düşmanlığı topluma veya ulusal kimliğe yabancı oldukları algısına dayalı olarak kişileri reddeden, dışlayan ve sıklıkla kötüleyen tutumlar, önyargılar ve davranışlar olarak değerlendirilmektedir.

Jucquois (2005) için yabancı düşmanlığı, belirli etnik gruplara veya diğer tüm etnik gruplara karşı olumsuz ve karamsar görüşleri içermektedir. Ona göre yabancı düşmanlığının üç özelliği bulunmaktadır: 1.Yabancıların, ev sahibi ülke için ve etnik grubu için bir tehlike ve tehdit yarattığı korkusu; 2.Bu korkuya ve tehdiye karşı çeşitli siyasi, hukuki ve toplumsal eğilimler biçiminde direnme iradesi; 3.Kademeli bir “istila” hissi veya demografik dengenin alt üst olması korkusu (Rodat, 2017:132-133). Bazı sosyal bilimciler yabancı düşmanlığını yabancılardan şiddetli bir şekilde hoşlanmama, nefret etme veya korkma olarak değerlendirmektedirler. Diğerleri bu tutumun sadece belirlenen kriterlere göre yabancı sayılanlara karşı gözle görülür bir düşmanlık

olarak dikkat çektiğini belirtmektedirler. Ayrıca yabancı düşmanlığının bireysel mi yoksa kolektif düzeyde mi yayıldığı konusunda tartışmalar da devam etmektedir. Popüler, politik ve bilimsel tartışmalarda belirsiz ve tartışmalı bir terim olmasına rağmen yabancı düşmanlığı kavramının oldukça yaygın bir kullanımı bulunmaktadır (Misago & Freemantle & Landau; Nyamnjoh, 2006; Stolcke, 1999; Berezin, 2006). Çağdaş bir sosyal kavram olarak sıkça gündeme gelen yabancı düşmanlığı önyargı ve kalıpyargılara dayalı göçmen karşıtlığını ifade etmektedir. Biyolojik ve kültürel ırkçılık örneğinde olduğu gibi yabancı olarak göçmenlere ötekileştirme ve ayrımcılık uygulanmaktadır.

1.2.İrkçılıktan Kültürel İrkçılığa

Göçle birlikte göç alan toplumlarda kültür, ırk, din ve dil çeşitliliği kaçınılmaz olmaktadır. Bu farklılıklar arasında birlikte yaşamı sağlamak için bir takım sosyal, siyasal ve ekonomik tedbirlerin hayata geçirilerek başarılı olunması beklenirken dışlama yönteminin benimsendiği görülmektedir. Göçmenler ve göçmen çocukları Öteki olarak algılanmaktadırlar. *International Labour Office* (ILO), *International Organization for Migration* (IOM), *Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) hazırladıkları *International Migration, Racism, Discrimination and Xenophobia* (2001) başlıklı raporda yaklaşık 150 milyon (dünya nüfusunun %2.5) göçmen veya mültecinin ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılıklara karşı savunmasız olarak menşe ülkelerinin dışında yabancı bir ülkede yaşadığı ifade edilmektedir. Bu nüfusun %80-97 milyonu göçmen işçiler ve ailelerden oluştuğu iddia edilmektedir.

Kelime olarak ırk, ilk zamanlarda insanları ve toplumları etnik köken veya ulusal kimlik açısından tanımlamak için kullanılmıştır. 17. ve 18.yüzyıllara gelindiğinde Avrupalılar Avrupa dışı medeniyetlerle karşılaşmalarıyla birlikte, Aydınlanma bilim adamları ve filozofları ırka biyolojik bir anlam vermişlerdir. Terim, bir tür içinde taksonomik bir alt sınıflandırma olarak bitkilere, hayvanlara ve insanlara uygulanmıştır. Böylece ırk, insan türünün biyolojik veya doğal bir sınıflandırma sistemi olarak anlaşılmıştır. Batı sömürgeciliği ve kölelik kurumu genişledikçe kavram, “beyaz olmayan ırklaştırılmış” halklara karşı sömürü, tahakküm ve şiddeti haklı çıkarmak için kullanılmıştır. Günümüzde ırk, popüler anlayışta doğal çağrışımını korumaktadır. Bununla birlikte, bilimsel fikir birliği, ırkın insanlar arasında biyolojik bir kategori olarak var olmadığı yönündedir. Genetik çeşitlilik, ırksal gruplar arasındakinden çok daha fazladır, ortak fenotipik belirteçler ayrı kategoriler olarak değil, bir süreklilik üzerinde bulunur ve bunların kullanımı ve önemi bu belirteçler zamana, yere ve hatta aynı kişi içinde bile değişmektedir (Clair & Denis, 2015: 857-858). İrkçilik (racism) kavramının en eski kullanımı *Oxford İngilizce Sözlüğün* 1902 baskısında yer alırken, görünür fiziksel farklılıklar anlamı ile Ruth Benedict'in *İrk ve İrkçilik* (1945) ve Edmund Soper'ın *İrkçilik: Bir Dünya Sorunu* (1947) çalışmaları ile sosyal bilimlerde gündeme gelmiştir. Ancak ırkçılığın sosyal bilimlerdeki en tartışmalı ve belirsiz kavramlardan birini teşkil ettiği ifade edilmektedir. Politik ve medya kullanımı kavramın belirsiz ve sıradanlaşmasına sebebiyet vermektedir. Miles (1982), ırkçılığın çeşitli anlamlarının ve kullanımlarının, yalnızca ideolojik bir fenomen olarak ona atıfta bulunarak analitik nedenlerle bilimsel olarak sınırlandırılması gerektiğini öne sürmektedir. İrkçilik, Miles'a göre, bir yandan yeterli ayırım keskinliğine sahip olmayan, diğer yandan deterministik ilişkilerin belirlenmesini zorlaştıran bir aşırı gerginlik olsa da dışlama uygulamalarına ve süreçlerine atıfta bulunmaktadır. Lévi-Strauss (1988) da eurosentrik bir yaklaşımla ırkçılığı dört noktada özetlenebilecek bir doktrin olarak görmektedir : 1.Genetik miras ile entelektüel beceriler ve ahlaki tutumlar arasında bir ilişki kurulması; 2.Bu beceri ve tutumlara bağlı olan bu mirasın belirli insan gruplarının tüm üyeleri için ortak teşkil etmesi; 3.İrklar olarak adlandırılan bu gruplar genetik miraslarının kalitesine göre hiyerarşik hale getirilebilmesi; 4.Bu farklılıklar belirlenen üstün ırklara diğer ırklara hükmetme, sömürme ve hatta yok etme hakkı vermesidir (akt.Rodat, 2017:130-131). İrkçilik sosyal bilimlerde ve özellikle sosyolojide ırk ayrımcılığı ve ırk eşitsizliği arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. İlk zamanlarda ırkçı tutumlar ve politikalar ele alınırken çağdaş sosyoloji ırkçılığı, ırksal eşitsizliğin yaygın ve çoğu zaman gizli yollarla yeniden üretilmesine dahil olan bireysel ve grup düzeyindeki süreçler ve yapılar olarak değerlendirmektedir. İrkçilik, bir veya daha fazla ırk grubunun varsayılan biyolojik veya kültürel üstünlüğü, diğer ırk gruplarına daha düşük düzeyde muamele veya sosyal konumlarını haklı çıkarmak veya dikte etmek kullanılan Wilson (1999)'ın da ifadesiyle “ırksal tahakküm ideolojisidir”. İrkçilik, bir ırkı diğer ırklar üzerinde

egemen kılarak ötekileştirme pratiklerine başvurmaktadır. Böylelikle üstün ırk, kendinden aşağıda gördüğü ırka yönelik olumsuz yargılar ve tutumlar sergileme hakkına sahip olduğunu iddia etmektedir.

Başkaları tarafından ziyade kendince algılanan ortak ata, tarih ve kültürel uygulamalarla tanımlanan etnisiteden farklı olarak algılanan ortak fiziksel özelliklerle ayırt edilen ırk, aynı zamanda kurumsal çerçevede de hiyerarşiye tabi tutulmaktadır. İrkçılığın derecelendirilmesine bakıldığında önyargı ve kalıp yargıya dayalı ayrımcılıkları içeren bireysel ırkçılığın da üstünde olan kurumsallaşmış ırkçılık önemli bir yer tutmaktadır. Kurumsal ırkçılık, ırka göre hizmet ve fırsatlarda erişim eşitsizliğini ifade etmektedir. Kurumsallaşmış ırkçılık normatiftir, bazen yasallaştırılmıştır ve çoğu zaman kalıtsal bir dezavantaj olarak kendini göstermektedir. Aynı zamanda yapısaldır, gelenek, uygulama ve hukuk kurumlarında kodlanmıştır, dolayısıyla tanımlanabilir bir fail olması gerekmemektedir. Hem maddi koşullarda hem de iktidara erişimde kendini gösteren kurumsallaşmış ırkçılık, maddi koşullara ilişkin örnekler arasında kaliteli eğitim, konut, istihdam, sağlık ve temiz bir çevre konusunda erişim eşitsizliğini ifade ettiği gibi bilgi, kaynak (zenginlik ve kurumsal altyapı dahil) ve temsiliyet (oy hakkı, hükümette temsil ve medya) konusunda da ırka göre farklı erişimleri kapsamaktadır (Clair & Denis, 2015: 857; Jones 2000:1212). İrk eşitsizliğini bireysel düzeyde ırkçılıkla (bilinçli veya başka türlü) açıklamak yerine, kurumsal ırkçılık teorileri, kuruluşların, sistemlerin ve yapıların olduğu gibi kabul edilen politikalarına, uygulamalarına ve normlarına analitik öncelik vermektedir. Tanımı Stokely ve Hamilton'a (1967) ait olan kurumsal ırkçılık, işgücü piyasası veya ulus-devlet gibi örgütsel veya kurumsal bağlamlarda ırk ayrımcılığı, eşitsizlik, sömürü ve tahakküme atıfta bulunmaktadır (Clair & Denis, 2015: 860). Göçmen ve göçmen çocukları eğitim, sağlık, güvenlik ve resmî kurumlarda hizmet erişiminde eşitsizlik ve ayrımcılık yaşadıkları gibi kurumlarda görevliler tarafından da ırkçı ve ayrımcı tutumlara maruz kalmaktadırlar. Özellikle aşırı sağın yükselişe geçmesi ile birlikte kurumsal ırkçılık ivme kazanmaktadır. Örneğin polis ve asker gibi güvenlik güçleri arasında yaygınlaşan Müslümanlara yönelik kurumsal ırkçılık Fransa ve Almanya'da olduğu kadar diğer Avrupa ülkelerinde de kaygıyla takip edilmektedir.

Göç perspektifinden bakıldığında biyolojik ırkçılığın yanında *Kültürel İrkçilik* da ön plana çıkmaktadır. İrkçılıkla mücadele çabalarına rağmen ırksal düşmanlığın nesiller arası sürekliliği ırkçılığın yasal çözümlere, toplumsal hareketlere ve ekonomiye, insanlarda ve zamanlardaki değişikliklere meydan okuması ile ilişkilendirilmektedir. İrkçılığın aktarımı kültürel nedenlere dayanmaktadır çünkü farklı normları, tutumları, inançları ve değerleri vardır ve belirli bir dünya görüşünü vurgulamaktadır. İrkçılığın bu aktarımı ampirik bir gerçektir. İrkçılığın orijinal eylemci tanımında, ampirik gerçekliği kültürel bir fenomen olarak tanımlanmaktadır. Başlangıçta, ırkçılık, belirli ırk gruplarına yönelik tarihsel olarak ırksal şiddet, dışlama ve sömürü uygulamalarını meşrulaştırmak için görünüşte fiziksel, biyolojik ve genetik ayrımlara dayanırken daha sonra kültürel boyutu ile de gündeme gelmektedir. İrk, biyolojik bir özellikten sosyal bir inşa olarak gören bir paradigmaya kaymasıyla birlikte, ırkçılık üzerine çalışan araştırmacılar, ırkın değişen anlamlarına ve diğer ırksal anlamları ve sınıflandırmaları üreten ve sürdüren sistemik süreç ve uygulamalara daha fazla ilgi duymaya başlamışlardır (Bowser, 2017:579-580; Chua, 2017). Kültürel ırkçılık özellikle İslam ve Müslüman düşmanlığı bağlamında dışlanma ve ayrımcılığa maruz kalan Müslümanlar için kullanılmaktadır. Barker (1982) Avrupa'nın Avrupalı olmayan göçmenlere ve Müslümanlara yönelik ırkçılık ve ayrımcı uygulamalarını "*Yeni/Kültürel İrkçilik*" teorisiyle açıklamaktadır. Kültürel ırkçılık, sosyal dışlanma veya şiddet gibi ırkçı etkilere yol açan olumsuz etnik klişeleştirmeyi ifade etmektedir. Grup farklılığının ana göstergesi olarak biyolojik özellikleri kullanan geleneksel ırkçılığın aksine, kültürel ırkçılık grupları kültür, din veya yaşam tarzına ideolojik yaklaşarak farklılaştırmakta ve ötekileştirmektedir. Kültürel ırkçılığın retoriği, ırklar arasındaki açık çatışma yerine etnik kökenler arasındaki kültürel farklılıkların indirgenemezliği etrafında odaklandığından, bazı akademisyenler bu fenomene "ırkların kültürelleşmesi" adını vermektedirler (Pred, 2000:66; Essed, 1991:14, Bossetta, 2012). Kültürel ırkçılık, Müslümanları dini-etnik bir grup olarak algılanmakta ve biyolojik ırkçılıkta olduğu gibi düşmanlık, nefret söylemi ve nefret suçları devreye girmektedir. Klasik ırkçılık anlayışında olduğu gibi biyolojik özellikler değil, dini ve kültürel parametrelere dayanan farklılıklar kültürel ırkçılığın kaynağını oluşturmaktadır. Chua (2017) için kültürel ırkçılık, bir sosyal grubun diğerleri

üzerindeki kurumsal tahakkümünü ve ırksal-etnik üstünlük duygusunu ifade etmekte olup, biyolojik olarak atfedilen ayrımlar yerine, dil kullanımı, dini pratikler, göçmen statüsü, sosyal refah bağımlılığı ve suçlu ve terörist davranışların profilinin çıkarılması gibi tümüyle inşa edilmiş faktörlere dayanmaktadır. İslamofobi/Kültürel İrkçılığın inşa ettiği Öteki göçmen ve Müslüman imajı, anti-göçmen ve anti-Müslüman söylem ve tutum sergileyen aşırı sağ zihniyet tarafından ısrarla gündeme getirilmektedir. Avrupa’da her geçen gün daha da kökleşen aşırı sağ ürettiği mitsel ve hayali söylem aracılığı ile toplumda Müslümanlara yönelik nefret, korku ve düşmanlığı tetiklemeyle kalmayıp göçmen ve Müslümanların Avrupa topraklarını terk etmeleri ve kendi ülkelerine dönmelerini amaçlayan politikalara da yön vermektedir.

2.İSLAMOFOBİ VE ANTI-GÖÇMEN SÖYLEM

2.1.Sıfır Göç ve Menşe Ülkeye Dönüş

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra göç teması Avrupa toplumunda ekonomik ve politik konuların araçsallaştırma biçimlerinin konusu olmuştur. 90’lı yıllarda Avrupa’daki göç eğilimleri, göçün işgücü piyasası ve kamu finansmanı üzerindeki ekonomik sonuçları gibi birçok önemli soruyu gündeme getirmektedir. Ayrıca eğitim ve uyum gibi tartışmalar da göçmen politikalarını şekillendirmektedir. Ancak en temel sorun Avrupa ülkesinde anti-göçmen söylem geliştiren aşırı sağ partilerin hızlı yükselişi olmuştur². 2010’dan itibaren, göçün siyasi sonuçları üzerine odaklanırken genellikle aşırı sağ ile özdeşleştirilen göçmen karşıtı partilerin başarısı söz konusu olmaktadır. *İsveç Demokratları*, *Finler Partisi* ve *Daha İyi Bir Macaristan Hareketi* (Jobbik) kuruldukları günden bu yana kayda değer bir yükseliş sergilemektedirler. 2010’dan önce bu partilerin ortalama oy oranı %3’ten az iken, son durum %10’ların üzerinde olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde *Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi* (UKIP)’nin 2017 ve 2019 seçimlerinde elde ettiği başarı dikkat çekmektedir. Hollanda *Özgürlük Partisi*, İtalya *Kuzey Ligi*, Fransa *Ulusal Cephe* ve İsviçre *Merkezin Demokratik Birliği* de olağanüstü bir ilerleme göstererek oylarını artırmaktadırlar. Danimarka *Halk Partisi* ve Avusturya *Özgürlük Partisi* (FPÖ) yanında Almanya *AfD* ve İspanya *Vox* gibi 2010’dan sonra kurulan yeni aşırı sağ partilerin de başarıları gündem konusu olmaktadır (Edo et al., 2018; Edo & Giesing, 2020:4-5).

Toplumda farklı kesimlerin ilgisini çekmeyi başaran aşırı sağ söylemi destekleyen, savunan veya temelini oluşturan birçok eser bulunmaktadır. *L’Invasion noire* (1894) ve *L’Invasion jaune* (1909) adlı romanlarının 8.baskılarıyla Jean Raspail’in *Le Camp des Saints* (1973) eserine öncülük eden Albay Émile Driant (1855-1916), askeri kariyeri ve Katolik sağın bir üyesi olması yanında Afrika ve Asyalıların olası bir istilası fikri gibi milliyetçi temalarla ilgilenmektedir. Aynı şekilde ani bir göç istilası ile göçmenlerin *Yerli Avrupalıların* yerini alması (Grand Remplacement) nedeniyle Avrupa uygarlığının kaçınılmaz sonuna inanan herkes için rehber olan Jean Raspail’in eseri ise, konusunun virülansı, apokaliptik yönü ve işgalcilere karşı küçük bir vatansever geri çekilmesinin silahlı direnişini çağrıştırarak kimlik hareketinden kaynaklanan herhangi bir militan literatürün ününü aşmaktadır (Camus, 2019). Charles Maurras’ın 1912’de yaptığı bir konuşmada dikkat çektiği noktalar bugün de birçok kesim tarafından dile getirilmektedir. Maurras’ın, “*Fransa’da kendi evimizde miyiz yoksa artık orada değil miyiz sorusu. [...] Bu trende devam edersek, yakında artık var olmayacağımız çok açık. [...] Bu ülke çorak bir ülke değil. Bizler yolun kenarında tesadüfen doğmuş bohemler değiliz. Toprağımız, damarlarımızda kanları dolaşan ırklar tarafından yirmi asırdır sahiplenilmiştir*” (Winock, 2015) ifadeleri bugünkü aşırı sağın temel unsurlarını oluşturmaktadır. Yaklaşık 100 yıl önce dile getirilen Öteki düşmanlığının mahiyeti bugünkü ile aynı olduğu görülmektedir. Öteki olarak değerlendirilen göçmenlerin ve özellikle Müslümanların, Avrupa³ medeniyeti için tehdit ve tehlike oldukları düşüncesi savunulmaktadır.

Ortaya çıktıkları süreçte çok fazla ilgi çekmeyen aşırı sağ partiler, göçmenlerin Avrupa kamusal alanında görünürlükleri ve Avrupa’nın tanımlanması zor olan yeni bir radikalleşme olgusuyla karşı karşıya kalması ile birlikte bilim dünyasının ilgi alanına girmeye başlamışlardır. Çağdaş aşırı

² Aşırı sağ ve güncel tartışmalar için bkz. Özarslan, S. (2023). Avrupa’da İslamofobi’nin Tarihi Kökleri ve Güncel Nedenleri. *AKİF Necmettin Erbakan Üniversitesi NEU Yayınları*, 53(1):62-74.

³ Hollanda ve İngiltere için bakınız Gokcekuyu, E. (2021). Political Appraisals Constituting Tolerant versus Radical Identities: An Empirical Comparison between Dutch and British Muslims. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3 (1): 68-81.

sağ partilerin ilk ortaya çıkışından bu yana aşırı sağ (Carter 2005; Ignazi 1996; Hainsworth 2000; Marcus, 2000), sağcı popülizm (Decker 2004), etno milliyetçilik (Rydgren 2005), anti-göçmen (Fennema 1997), radikal sağ (Minkenberg 1998; Kitschelt ve McGann 1995) gibi çeşitli etiketler bu yeni siyasi aileyi tanımlamak ve sınıflandırmak için kullanılmıştır (Lazaridis & Tsagkroni, 2015: 207). Aşırı sağın göç karşıtlığı 3 faktörle açıklanmaktadır: 1.Kültürel: melezliğin reddi, geleneksel değerlerin savunulması, İslam'ın tehdit ettiği Yahudi-Hıristiyan kökenli bir Avrupa inancı; 2.Ekonomik; 3.Sosyolojik: göç, doğası gereği kriminojeniktir ve çok kültürlülük, bir iç savaş faktörüdür (Camus, 2019). Her türlü göçe, özellikle Avrupa dışı göçmenlere muhalefet, tüm aşırı sağ ve popülist hareketlerin ortak bir özellikleridir. Arka planda ise çok kültürlü bir toplum kaygısı ve düşmanlığı yatmaktadır. Ancak ister aşırı sağ partiler ister merkez partiler tarafından olsun göçmenlere yönelik ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, göçmenlerin toplumdaki dışlanmalarına, ötekileştirmelerine ve ayrımcılığa maruz kalmalarına sebebiyet verirken yaşadıkları ülkelerden de gönderilmelerini amaçlamaktadır. Bu bağlamda göçün durdurulması veya azaltılması gündeme gelmektedir.

Göçü zayıflatma veya azaltma çabası örneğin Fransa'da *Sıfır Göç* kavramı ile ifade edilmektedir. 1993 yılında dönemin İçişleri Bakanı Charles Pasqua tarafından formüle edilen sıfır göç kavramı göçmenleri ülkelere göndererek veya sınırlı sayıda kabul ederek göçmen akışını kontrol etmeyi amaçlamaktadır. Ancak sıfır göçmen hedefine ulaşmak imkânsız olsa da eğilimin ulaşılabilir bir hedef olduğu öne sürülmektedir. Ancak ülkeye giriş yapan göçmen sayısına bakıldığında sıfır göç politikası gerçekçi ve uygulanabilir durmamaktadır. Otuz yılı aşkın süredir göçü kontrol etmeyi ve azaltmayı amaçlayan önlemlere rağmen, Fransa'ya düzenli olarak gelen göçmenlerin sayısı her geçen yıl artmaktadır (Harzounei 2022). Öte yandan 2021'de yapılan bir araştırmaya göre katılımcıların %41'inin Fransa'ya göçün tamamen durdurulmasından yana olduklarını ifade ederken % 59'u göçü durdurma fikrini reddetmektedir (LaDepeche, 10 Mayıs 2022). Sonuçlara bakıldığında göçün sınırlandırılması veya sıfırlanmasını savunanların oranı küçümsenmeyecek kadar fazladır. Zemmour'a göre hapisaneleri sadece Müslümanlar, göçmenler ve göçmen çocukları doldurmaktadır. Bu nedenle aile birleşimine son vermeyi, sığınma hakkını kısıtlamayı, yabancı öğrenci sayısını azaltmayı, göçmenlere ayrılan kaynakları ve tıbbi yardımları kesmeyi, yabancılar için primsiz sosyal yardımları sonlandırmayı ve Fransa'da doğsa dahi yabancı anne-babaya sahip olanların toprak hakkına son vermeyi savunmaktadır (PublicSénat, 26.01.2022). Avrupa ülkelerinin birçoğunda tartışılmaya veya uygulanmaya başlanan göç kontrol mekanizmaları sahada geçerliliğini yitirmektedir. Özellikle aile birleşimi veya evlilikler yolu ile göçmen ve göçmen çocuklarının sayısında azalmadan ziyade bir artış söz konusu olmaktadır. Ancak göçün durdurulması veya sınırlandırılması ve Müslümanların ülkeden gönderilmesi gibi yetkililer tarafından belirlenen hedeflerin başarılı olması söz konusu değilken günümüzde göçmen ve Müslümanlar kendi tercihleri ile ülkeden göç etmeye başladıkları görülmektedir. Algular üzerinden yapılan tartışmalar, ayrımcılıklar, dışlamalar ve ötekileştirmeler göçmenleri ve Müslümanları daha özgür yaşayabilecekleri bir yere göç etmeye zorlamaktadır. Örneğin çok dile getirilmese de yüksek vasıflı Müslümanların, başka yerlerde daha iyi fırsatlar bulma umuduyla Fransa'yı terk ettikleri de Avrupa'nın bir geçegidir.

2.2.İslamofobi ve Hayali Söylem

11 Eylül 2001 saldırılarından bu yana göçe karşı tepkiler Müslümanların Avrupa'daki varlıkları üzerinden ortaya konulmaktadır. İslam ve Müslümanlar temasını işleyen Gilbert K. Chesterton'ın romanı *The Flying Inn* (1914), Oriana Fallaci'nin *Öfke ve Gurur* (2001), Thilo Sarrazin'in 2010'da kaleme aldığı *Almanya Kayboluyor* (Deutschland schafft sich ab), Eric Zemmour'un *Le suicide français* (2014) ve Michel Houellebecq'in *Submission* (2015) adlı eserleri biyolojik ırkçılıkla beraber kültürel ırkçılık unsurları taşımaktadır. Aşırı sağ tezlerle farklılık göstermeyen bu çalışmalarda İslam Öteki olarak değerlendirilen göçmenlerin dini olarak tanımlanmaktadır. Aşırı sağ yöntemler ülkeden ülkeye farklılık gösterse de İslam konusunda çıkış noktaları aynıdır. İslam ve Müslümanlar, kültür, din, ırk, kimlik veya medeniyeti ön plana çıkartan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı bağlamında ele alınmaktadırlar. Müslümanlar yabancı ve göçmen olarak tanımlandığından İslam ve Müslüman düşmanlığında da anti-göçmen söylem, bütün pürüzleri ortadan kaldırıp farklı unsurları bir araya getiren çimento görevi görmektedir. Aşırı sağın Müslümanlar hakkında geliştirdiği söylemi, *İstila Miti* ve *İslamlaşma Miti* başlıkları altında

toplamak mümkündür:

- **İstila Miti:** İslam'ın, yayılmacı hedefler taşıyan bir din olduğu iddiası aşırı sağ tarafından sıkça dile getirilen argümanlar arasında yerini almaktadır. Bu bağlamda ülkeye gelen göçmenlerin, Avrupa'yı ele geçirmek için, planlı bir istila göçü gerçekleştirdikleri savunulmaktadır. Aşırı sağın islamofobik ideolojisi toplumda geniş bir yelpazeye yayılmış durumdadır. Özellikle 2022 cumhurbaşkanlığı seçimlerine aday olan Eric Zemmour *Le suicide français* (2014) başlıklı çalışmada göçün yıkıcı boyutlarını ele almaktadır. Avrupa'nın, özellikle başkent ve büyükşehirlerinin, İslam ve Müslüman istilası altında olduğu düşüncesi dile getirilmektedir. Siyasiler ve medya, Londra, Brüksel, Paris, Milan gibi şehirlerin yakında İslami başkentler olacağı iddialarını dile getirmektedirler. Bu bağlamda çokkültürlülüğü⁴ eleştiren aşırı sağ için Batı toplumlarında Müslümanlara imtiyaz sağlanmaktadır. Bu durum Müslümanların çoğunluk olmasına katkı sağladığı belirtilmektedir. Birden fazla kültürün bir arada yaşamasını teşvik ettiği eleştirisi ile çokkültürlülük aşırı sağ tarafından mahkûm edilmektedir. Çokkültürlülük politikalarının sonucu olarak çoğunluk statüsünde olanların azınlık statüsüne düşeceği korkusu dile getirilmektedir. Müslümanların sayı olarak çoğalmasına karşı doğum oranına sınırlama politikası gündeme gelmiştir. Aşırı sağ, Avrupa'nın Öteki bir İslami işgalci tarafından kuşatıldığı ve istilaya uğradığı korkusunu pekiştirerek bu tehlikeye karşı gerektiği şekilde direnmek ve karşılık vermek gerektiğini savunmaktadır.

- **İslamlaşma Miti:** Gizli ajandaları oldukları iddia edilen Müslümanların, Batı toplumlarının kamusal yaşamlarına dolaylı yoldan müdahaleleri öne sürülerek laiklik prensibini ortadan kaldırmak isteyen totaliter bir siyasi-dini ideolojinin mensupları oldukları iddiası dile getirilmektedir. Ayrıca İslam dini mensuplarının uyum ve bütünleşmeyi reddettikleri gibi kendi inançlarını, kültürlerini, değerlerini, geleneklerini ve pratiklerini Batı toplumlarına dayatma çabası taşıdıkları ifade edilmektedir. Müslümanların helal gıda, ibadethane, dini eğitim gibi talepleri, Batı toplumlarını *İslam'a boyun eğdirme/İslam'a mecbur bırakma* stratejisi olarak değerlendirilmektedir. Amacın çoğunluk olan Batı kültürünü kademeli olarak ortadan kaldırıp azınlığın Şeriat kurallarını empoze edecek şekilde dönüştürmek olduğu düşüncesi öne çıkmaktadır. Ayrıca, Batı toplumunun İslamlaşmasına götüren bu sürecin tehlikesinin iyi niyetli Batılılar tarafından bilinmediğine dikkat çekilmektedir. Hatta birçok Batılı'nın, Batı medeniyeti ile İslam medeniyeti arasında savaş yaşandığı bilincinde olmadıkları da ifade edilmektedir. Aşırı sağ, İslam ve Müslümanlara karşı işlenen nefret söylemi ve nefret suçlarının gerçekçi olmadığı, ırkçılık veya islamofobinin kendileri ve dinleri hakkında her türlü eleştirinin önünü kesmek ve dokunulmaz kılmak için kurgulanmış söylentiler olduklarını iddia etmektedir. Michel Houellebecq da benzer görüşleri *Submission* (2015) eserinde ele almaktadır. Ona göre Fransa Müslüman bir partinin yönetimi altına girecektir. Charlie Hebdo'ya saldırı yapıldığı gün piyasaya çıkan eserde 2022 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde İslamcı ve ataerkil değerleri savunan Müslüman bir partinin iktidara geldiği hayal edilmektedir. Kitapta, artan sayıları ile ulusal kimlikler için tehlike olduğu iddia edilen Müslümanların İslamlaşma tehdidi oluşturmalarına karşı *English Defense League*, *Dutch Defense League*, *Ligue de défense française*, *Bloc identitaire*, *European Defense League* ve *Observatoire de l'islamisation* gibi kuruluşların İslam ile mücadele adına harekete geçtiklerine dikkat çekilmektedir. İslamlaşma miti Bat Y'eor tarafından 2005'te başlatılan "Eurabia" komplo teorilerinden beslenmektedir. Bu teoriye göre ahlaki olarak çökmüş ve ekonomik olarak zayıflamış bir Avrupa'nın İslam karşısındaki sessizliği ve sınırlarını Müslümanlara açması sonucu olarak Avrupa'nın İslamlaşma süreci başlamıştır. İslamlaşma mitini savunanların ortak görüşleri üç nokta ile özetlenebilir: 1) Müslüman nüfusun bilinçli ve planlı bir şekilde yerli Avrupalıların yerini alması, 2) İslam'a dayalı bir medeniyet anlayışının empoze edilmesi, 3) Kendi kültürlerinin dönüşümüne kör olan Avrupalıların sorumsuzluğu ve çok kültürlülüğü kutsayan aydınlar tarafından İslamlaşma tehlikesinin gizlenmesi sebebiyle İslam'ın zaferi.

SONUÇ

Ekonomik, siyasi veya güvenlik, nedeni ne olursa olsun göç hareketliliği insanlık tarihi kadar eskidir. İnsan hareketliliği aynı zamanda ev sahibi ülkelerde farklı din, dil ve kültürü içeren

⁴ Avrupa'da çokkültürlülük ve entegrasyon tartışmalarını bakınız Radeljić, B. (2021). Tehdit Teşkil Eden Öteki midir? Yoksa Kendisi mi? AB'nin Çıkmazları ve Kendini Feshetme Politikası. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3 (2):239-262.

çokkültürlü toplumların oluşmasına imkân sağlamaktadır. Ancak göçmenler etnik, dini ve kültürel kimliklerinden dolayı ev sahibi ülkelerde yabancı düşmanlığı ve biyolojik ırkçılık kadar kültürel ırkçılıkla da karşı karşıya kalmaktadırlar. Biyolojik ve fiziksel farklılıklar üzerine kurulan ırkçılık doğrudan veya dolaylı yoldan bir ırkı üstün görürken diğer ırkları dışlamaktadır. Önyargı ve stereotiplerden beslenen ırkçılığın sonucu olarak göçmenlere yapılan eşitsizlik ve ayrımcılıklar gündeme gelmektedir. Ortaya konulan egemen söylem Öteki olarak görülen göçmenlerin ev sahibi ülkelerde kabullerini imkânsız hale getirmektedir. İrkçılığın kurumsal boyutu da son yıllarda bilimsel çalışmaların konusunu oluşturmaktadır. Fırsat ve hizmet eşitsizliği özelliği ile kurumsallaşmış ırkçılıkta kurumlar ve kurum aktörleri sistemik dışlama ve ayrımcılık pratikleri sergilemektedirler.

İrkçılık ve ırkçı pratikler yabancı kategorisinde değerlendirilen göçmenlerin reddedilmesini, bir başka ifadeyle yabancı düşmanlığını da gündeme getirmektedir. İrkçılıkla birlikte ele alınan yabancı düşmanlığı, yabancı olarak tanımladığı ve kendi etnik grubu için tehdit ve tehlike olarak gördüğü etnik gruba karşı nefret ve düşmanlık beslemektedir. Yalnız yabancı düşmanlığında her göçmen yabancı olarak değerlendirilmemektedir. Sübjektivizme dayanan yabancı algısında göçmenler arasında ayırım yapılmaktadır. Farklı etnik gruptan olsalar dahi dini ve kültürel yakınlığa sahip göçmenlerin yabancı olarak algılanmalarına müsaade edilmemektedir. Bu nedenle sıkça yabancı ve Öteki olarak tanımlanan göçmen kategorisine Müslümanlar yerleştirilmektedir. Bu yaklaşım kültürel ırkçılığı, bir başka ifadeyle İslamofobiyi, ön plana çıkarmaktadır. Yeni ırkçılık olarak da ifade edilen kültürel ırkçılık, üyelerine ortak kültürel kimlik ve zihniyetin atfedildiği grup kimlik inşası ve farklılıklardan dolayı gruplar arasında oluşturulan hiyerarşiye vurgu yapmaktadır.

Göçmen ve Müslüman karşıtlığı üzerine oluşturduğu söylem ile aşırı sağın ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını popülerleştirdiği ve normalleştirme sürecini hızlandırdığı ifade edilmektedir. Son yıllarda seçimlerde yükselişe geçmesi toplumun hassasiyet gösterdiği göçmen ve Müslüman korkusunu manipüle etmedeki başarısına dayandırılmaktadır. Aşırı sağın reddettiği yabancı ve göçmenler genel olarak Müslümanlardır. Ülkeden ülkeye farklılık gösterse de aşırı sağ zihniyetin ortak noktası Müslümanların Batı toplumlarında Öteki, istilacı, tehdit ve düşman oldukları düşüncesidir. Müslümanların bilinçli olarak yürüttükleri istila politikasının sonucu olarak artan Müslüman nüfus örnek gösterilerek Müslümanların çoğunluğu elde edebilecekleri ve yerli Avrupalıların da kendi topraklarında azınlık statüsünde yaşamaya mahkûm edilecekleri iddia edilmektedir. Göçmen ve Müslüman "istilasını" durdurmak amaçlı Fransa gibi ülkelerde sıfır göç politikaları hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Ancak uygulanabilirliği tartışılmaktadır. Öte yandan aşırı sağ, Müslümanların sayı olarak çok olmalarını sorun haline getirdiği gibi onların değerlerini de sorunsallaştırmaktadır. İslami değerlerin ve Müslümanların, insan hakları, demokrasi, laiklik, ifade özgürlüğü gibi Batılı değerlerin yerine geçerek Batılı toplumların İslamlaşacağı öne sürülmektedir. İslamlaşma miti olarak literatüre giren bu tezde, İslam'ın ve Müslümanların Batı medeniyetini hakimiyeti altına alarak İslam'ın kendi kurallarına göre siyasi ve toplumsal yapıyı şekillendireceği vurgusu dikkat çekmektedir. Medyanın benzer yönde yayın yapması aşırı sağ tezlere meşruiyet kazandırmaya devam etmektedir. Aşırı sağın ötekileştirme, ayrımcılıklar ve nefret suçlarını besleyen ırkçı, zenofob ve islamofob tutumları çok kültürlü, çok etnikli, çok dinli ve çok dilli toplumların bir arada yaşamasının önünde engel teşkil etmektedir.

Kaynakça

- Barker, M (1982) *The New Racism* (Frederick, Maryland: University Publications of America.
- Berezin, M. (2006). Xenophobia and the new nationalism, *Delanty, G. and Kumar, K. (eds). The SAGE Handbook of Nations and Nationalism*, Sage: London.
- Birekul, M. (2009). Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliğine Karşı Avrupa'da Yükselen Kültürcü Söylem ve Din Faktörü. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (28): 69-84.
- Bowser, B (2017). Racism: Origin and Theory, *Journal of Black Studies*, 48(6) 572–590
- Boyle, P. & Halfacree, K. & Robinson, V. (1998). *Exploring contemporary migration*. Essex: Pearson Education Limited.
- Camus, J-Y. (2019). Les mouvements antimigratoires en Europe, <https://www.vie-publique.fr/parole-dexpert/271038-les-mouvements-antimigratoires-en-europe>
- Castles, S. (2003), Towards a Sociology of Forced Migration and Social Transformation. *Sociology*, 37(1): 13–34.
- Castles, S. & De Haas, H. & Miller, M. J. (2014). *The age of migration: International population movements in the modern world*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Chua, P. (2017). Cultural Racism, *Wiley Blackwell Encyclopedia of Social Theory*. Edited by Bryan S.Turner.
- Clair, M. & Denis, J. (2015). Racism, Sociology of, *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2nd edition, Volume 19, pp.857-863
- Cornell, S. & Hartmann, D. (2006). *Ethnicity and Race: Making Identities in a Changing World*, second ed. Pine Forge Press, Thousand Oaks, CA.
- Dietz, B. & Kaczmarczyk, P. (2008). On the demand side of international labour mobility: The structure of the German labour market as a causal factor of seasonal Polish migration. *C. Bonifazi, M. Okólski, J. Schoorl, & P. Simon (Eds.), International migration in Europe: New trends and new methods of analysis*, Amsterdam: Amsterdam University Press, pp. 37–64.
- Edo, A & Giesing, Y. (2020). *Has immigration contributed to the rise of rightwing extremist parties in Europe?*, *European Network of Economic and Fiscal Policy Research*, EconPol Europe.
- Edo, A., Giesing, Y., Öztunc, J., & Poutvaara, P. (2019). Immigration and electoral support for the far-left and the far-right. *European Economic Review*, 115, 99-143
- Essed, P (1991). *Understanding Everyday Racism*, Newbury Park, Sage.
- Fiske, S.T. (2010). Interpersonal stratification: status, power, and subordination. *Fiske, S.T., Gilbert, D.T., Lindzey, D. (Eds.), Handbook of Social Psychology*, fifth ed. Wiley, New York, pp. 941–982.
- Gellner, E. (1983). *Nations and Nationalism*. Oxford: Blackwell.
- Gokcekuyu, E. (2021). Political Appraisals Constituting Tolerant versus Radical Identities: An Empirical Comparison between Dutch and British Muslims. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3 (1): 68-81.
- Harzoune, M. (2022). Qu'est-ce que l'immigration zéro?, <https://www.histoire-immigration.fr/politique-et-immigration/qu-est-ce-que-l-immigration-zero>
- International Migration, Racism, Discrimination and Xenophobia* (2001), https://publications.iom.int/system/files/pdf/international_migration_racism.pdf
- Jones, C (2000). Levels of Racism: A Theoretic Framework and a Gardener's Tale, *American Journal of Public Health*, 90(8): 1212-1215.
- Miles, R. (1982). *Racism and Migrant Labour. A Critical Text*. London: Routledge and Kegan Paul.
- LaDepeche (2022), <https://www.ladepeche.fr/2021/10/07/presidentielle-2022-quatre->

francais-sur-dix-sont-favorables-a-une-immigration-zero-9836633.php

- Lazaridis, G. & Tsagkroni, V. (2015). Securitisation of Migration and Far Right Populist Othering in Scandinavian Countries, *G.Lazaridis & K.Wadia eds. The Securitisation of Migration in the EU. Debates Since 9/11*, Palgrave Macmillan UK, 207-236.
- Misago, J & Freemantle, İ & Landau, B. (2015). *PROTECTION FROM XENOPHOBIA An Evaluation of UNHCR's Regional Office for Southern Africa's Xenophobia Related Programmes*, The African Centre for Migration and Society University of Witwatersrand.
- Nyamnjoh F. B. (2006). *Insiders & outsiders: citizenship & xenophobia in contemporary Southern Africa*. London: Zed Books.
- Özarlan, S. (2023). Avrupa'da İslamofobi'nin Tarihi Kökleri ve Güncel Nedenleri. *AKİF Necmettin Erbakan Üniversitesi NEU Yayınları*, 53(1):62-74.
- Radeljić, B. (2021). Tehdit Teşkil Eden Öteki midir? Yoksa Kendisi mi? AB'nin Çıkılmazları ve Kendini Feshetme Politikası. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 3 (2):239-262.
- Rodat, S (2017). Cultural Racism: A Conceptual Framework, *Revista de Științe Politice/ Revue des Sciences Politiques*, 129-140.
- Peixoto, J. (2001), The International Mobility of Highly Skilled Workers in Transnational Corporations: The Macro and Micro Factors of the Organizational Migration of Cadres, *International Migration Review*, 35(4): 1030–1053.
- Philippas D. (2014). Xenophobia. *Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_3296
- Pred, A. (2000). *Even in Sweden: Racisms, Racialized Spaces, and the Popular Geographical Imagination*. Berkeley: University of California Press.
- Public Sénat, 26.01.2022), Pour Eric Zemmour, la délinquance est due aux « immigrés ou aux enfants d'immigrés, <https://www.publicsenat.fr/article/politique/pour-eric-zemmour-la-delinquance-est-due-aux-immigres-ou-aux-enfants-d-immigres>
- Stolcke, V. (2002). New rhetorics of exclusion in Europe. *International Social Science Journal*, 51(159), 25–35
- Taguieff, P.-A. (1997). *Le Racisme*. Paris: Flammarion.
- UNHRC Report, (2016). *Human Rights. Council, Rep. of the Special Rapporteur on Contemporary Forms of Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance*, at 29, U.N. Doc. A/HRC/32/50.
- Wilson, W.J. (1999). *The Bridge over the Racial Divide: Rising Inequality and Coalition Politics*. University of California Press, Berkeley, CA.
- Winock, M. (2015). Les racines de l'extrême droite, *L'Histoire*, 407, <https://www.lhistoire.fr/les-racines-de-l'extr%C3%Aame-droite>
- Yakushko, O. (2018). *Modern Day Xenophobia*, Palgrave.

EXTENDED ABSTRACT

Migration due to wars, disasters, economic crises, political and religious conflicts, human trafficking, education and colonialism can be found on every page of history. Each period creates its own migration dynamics. The biggest migration wave after the Second World War was towards Europe within the framework of labour force. From the second half of the 20th century onwards, Europe has been partially mobilised to recruit high-skilled but mostly low-skilled workers. Within the framework of bilateral agreements, there has been a wave of migration mainly from Turkey and Maghreb countries to Germany, France, Belgium, Switzerland and the Netherlands. When the fact that migration, which was considered temporary with family reunification, is permanent is added to the discussions on the visibility of migrants in the public sphere, migration and migrants have been targeted. Migration debates are based on zero migration, integration, assimilation, prejudices, stereotypes, othering, discrimination, biological/cultural racism, xenophobia, Islamophobia, far right, hate speech and hate crimes.

Migrants living in the host country are seen as foreigners who stand out with their religious, ethnic and cultural differences and have minority status. The immigrant who is in the minority is a foreigner and xenophobia (xenophobia) frequently comes to the fore in the perspective of migration. However, when it comes to xenophobia, it is not the case that all immigrants are perceived as foreigners. It is only Muslims that Europe perceives as foreigners and immigrants. Xenophobia, which expresses fear, hatred and hostility towards foreigners, turns into hatred and hostility towards Muslims. Another element that has become a social problem with migration is racism. Racism, which is sometimes mentioned together with xenophobia and often substituted for it, is not a new phenomenon in European history. Europe's record of racism is quite long. Especially with colonialism, racist mentality and practices such as the institution of slavery became more visible. Europe's colonial history stands out with its racism. In this framework, the colonisers granted themselves political, economic and social privileges based on the idea that the colonised were racially inferior for biological reasons. With migration, ethnic and racial differences towards migrants have been treated with disdain, contempt, exclusion, otherisation and hostility. Immigrants who are in the minority by the majority face discrimination. Along with biological racism, the racism that immigrants and especially Muslims are exposed to is called Cultural Racism. Cultural racism, another expression of Islamophobia, emphasises the hierarchy of cultures and cultural superiority. With cultural racism, the religious and cultural identities of immigrants and Muslims are questioned and negative attitudes are displayed towards Muslims, who are considered as an undesirable minority group. The diversity and difference of the minority identity becomes an element of hatred and enmity for the majority. In the case of Islamophobia/cultural racism, Muslims are first racialised on the basis of factors such as their visibility based on their cultural or religious characteristics and their ethnic origin, and then exclusion and marginalisation come into play. This process ends with discrimination, assimilation and being treated as second-class citizens. Cultural racism, which refers to a type of anti-Muslim racism, is put forward by the far right, which claims that immigrants and Muslims are a threat and danger to European civilisation and culture.

In recent years, Europe has been witnessing the rise of the far right, which displays anti-immigrant and anti-Muslim attitudes. Anti-immigrant and anti-Muslim tendencies such as the far right claim that immigrants and Muslims are "problems", "threats" and "dangers" due to their visibility in the public sphere, their clothing, their worship and their religious demands. It is criticised that Europe has evolved into a pluralistic society due to the presence of immigrants and Muslims. The debates on immigrants and Muslims, which are also referred to as right-wing populism, ethno-nationalism, anti-migrant and radical right, but which the centre parties have also made significant contributions to, carry the immigration and integration policies carried out by the states to a stricter and exclusionary dimension. Although their applicability is a matter of debate, mechanisms such as Zero Migration, which refers to restricting, weakening, limiting, controlling migration or ensuring returns to countries of origin, are among the policies strongly advocated by politicians and especially by the far right.

There are mythical discourses in the background of initiatives aiming at the return of migrants

and especially Muslims to their countries of origin. The first imaginary discourse defended by Europe's anti-migrant and anti-Muslim attitude, which is based on orientalist approaches, is the Myth of Invasion. Starting in the late 19th century, the invasion theory was fictionalised throughout the 20th century. By the early 21st century, it is emphasised that immigrants and Muslims are invaders and that they are trying to take over European lands through different methods, and it is claimed that they aim to eliminate Western civilisation beyond occupation. The Myth of Invasion targets the religion of Islam. Characteristics such as expansion, invasion and occupation are listed for Islam. At this point, the Muslim population is given as an example. With the contribution of the far right and the media, it is tried to create the perception that the population of immigrants and Muslims is increasing rapidly. In this direction, it is stated that European capitals will become Islamic capitals where Muslims become the majority thanks to the increase in the Muslim population and the privileges granted by the authorities. With the Invasion Myth, the multicultural structure of European society is discussed. Anti-migrant and anti-Muslim discourses also target multiculturalism. In addition to the claim that Muslims will become the numerical majority, the Islamisation Myth has also entered the literature. According to this discourse, the founding values of the West such as secularism, freedom of expression and democracy will be destroyed by invading Islam and Muslims. Thus, it is emphasised that Islamic civilisation will put an end to Western civilisation and impose its own values. While the Myth of Islamisation targets Muslims, it also criticises Westerners. In response to Muslims' demands for visibility in the public sphere, it is claimed that Westerners draw a weak and powerless Western image with their concessions, privileges and silence towards Muslims.